

Список бібліографічних посилань

1. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф., Решко С. М. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2003. 336 с.
2. Бондаренко В. В., Решко С. М. Фізичний стан курсантів Національної академії внутрішніх справ. *Юридична психологія та педагогіка*. 2015. № 2. С. 180–190.
3. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ, 2018. 524 с.
4. Мартишко А. Ю., Рябуха О. С. Особливості формування теоретичних і методичних знань із фізичної підготовки поліцейських. *Юридична психологія*. 2016. № 2. С. 91–99.
5. Про затвердження Державної цільової програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 р. : постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 115 // Урядовий портал : веб-портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249793397> (дата звернення: 08.04.2019).
6. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 08.04.2019).
7. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 08.04.2019).
8. Селюков В. С., Кушніренко Р. О., Константинов Д. В. Фізичне виховання як напрям підготовки поліцейських в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 4. С. 338–340. URL: http://pap.in.ua/4_2018/100.pdf (дата звернення: 08.04.2019).

Надійшла до редколегії 11.04.2019

УДК 351.741(477)

О. І. ТЬОРЛО,

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
в.о. завідувача кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0001-7828-6975>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В АСПЕКТІ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Обговорення проблем реформування правоохоронної системи України, як передумова професійної підготовки майбутніх працівників поліції. Актуальність інтерактивних методів викладання навчальної дисципліни «спеціальна фізична підготовка». Актуалізація знань практичної поліцейської діяльності в освітньому процесі.

Ключові слова: реформа, правоохоронна система, професійна підготовка, інтерактивні методи, квест, спеціальна фізична підготовка.

В контексті реформування системи МВС України велике значення приділяється різним аспектам підготовки майбутніх поліцейських. Таким, як організаційно-правові, соціально-економічні та нормативно-правові основи регулювання системи підготовки поліції. Не обходять своєю увагою науковці і такі питання, як проблеми професійного відбору

майбутніх поліцейських. Сьогодні висуває доволі високі вимоги до підготовки майбутніх працівників Національної поліції.

Протягом останніх років неодноразово розглядалося дискусійне питання щодо терміну підготовки майбутніх поліцейських. І в перш за все чи потрібна їм підготовка на рівні освітнього ступеня «бакалавр» чи достатньо набуття первинної професійної підготовки протягом декількох місяців. Незалежно від терміну підготовки майбутніх поліцейських, одним із пріоритетних напрямків підготовки майбутнього поліцейського є формування професійних навичок.

На відміну від першого набору патрульних поліцейських, які проходили 2,5–3 місяці первинної професійної підготовки було визнано, що цей період занадто малий. Так на теперішній час процес первинної професійної підготовки патрульного поліцейського триває близько 6 місяців. В результаті, з урахуванням внеску ЗВО зі специфічними умовами навчання МВС України у підготовку патрульних, з урахуванням некомплекту у поліцейських підрозділах, що виник після проходження атестації, ставлення до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в системі МВС України обґрунтовано змінилося: «Нині із врахуванням вітчизняної системи освіти, загальним обґрунтованим висновком є те, що підготовка поліцейських в Україні на базі навчальних планів юридичної освіти та освітнього рівня бакалавр, магістр є надбанням вітчизняної правоохоронної системи, а не недоліком» [1]. І з цим важко не погодитися.

Так враховуючі недоліки професійної підготовки поліцейських дали підстави стверджувати, що освітній процес у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС потребує змін. У листопаді 2016 року наказом МВС України № 1252 була затверджена Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України. Метою даної Концепції є створення науково-обґрунтованої методологічної основи інноваційного розвитку системи освіти МВС, удосконалення освітнього процесу, забезпечення тісного зв'язку науки і практики, модернізувати процес підготовки кваліфікованих працівників, які будуть мати поглиблені теоретичні знання та практичні навички. Це в свою чергу має дозволити поліцейським на високому кваліфікаційному рівні виконувати свої службові повноваження по охороні публічної безпеки та порядку, боротьбі із злочинністю із дотриманням прав, свобод та інтересів громадян [2].

Одним із важливих етапів підготовки поліцейських є – підготовка фахівців у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС з відрядженням за підсумками державного атестування, до комплектуючих органів для призначення на посади. Підготовка у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС здійснюватиметься за навчальними програмами молодшого бакалавра яка передбачає термін навчання – 1,5 роки, (мінімальний обсяг програми – 90 кредитів), здобувачі вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» передбачає термін навчання 3–4 роки (мінімальний обсяг програми – 180 кредитів) та освітнього ступеня «магістр» термін навчання – 1–1,5 роки (мінімальний обсяг програми – 60–90 кредитів), а також підготовка науково-педагогічних кадрів наукових ступенів доктор філософії та доктор наук, з призначенням на посади наукового та науково-педагогічного складу ЗВО МВС.

Водночас реформи у системі підготовки поліцейських вимагають і зміни підходів та стандартів у освітньому процесі у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання і зокрема зі спеціальної фізичної підготовки. Нові стандарти відомчої освіти вимагають робити акцент у проведенні навчальних занять з використанням інтерактивних методів навчання. Інтерактивні методи навчання, на сьогоднішній день, є найбільш ефективними та актуальними для втілення знань та вмінь науково-педагогічного працівника в освітній процес у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС. Їх застосування в освітньому процесі з навчальної дисципліни «спеціальна фізична підготовка» уособлює в собі ефективне поєднання набуття практичних навичок. Перевагою застосування у освітньому процесі інтерактивних методів навчання є те, що вони базуються на активній взаємодії учасників практичного заняття. Основна увага приділяється, при впровадженні

даної методики, взаємодії всіх здобувачів вищої освіти між собою. Такий підхід дозволяє зацікавити та активізувати максимальну кількість учасників освітнього процесу. Також однією з переваг є й те, що більше часу дозволяє утримувати увагу під час освітнього процесу. Також інтерактивні методи навчання дозволяють із нецікавих та пасивних навчальних занять перетворити їх на динамічні та жваві відпрацювання ситуаційних завдань. Дана методика дозволяє не тільки забезпечити взаємодію здобувачів вищої освіти з викладачем, але й активно співпрацювати в середині групи, тобто між учасниками ситуаційного завдання. Основною рисою інтерактивного навчання – є діалог між науково-педагогічним працівником та здобувачем вищої освіти [3; 4].

Однією із форм інтерактивної методики навчання є квест. По своїй суті це змагання, основою якого є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими учасниками. Під час гри команди вирішують логічні завдання, здійснюють пошук на місцевості, будують оптимальні маршрути переміщення, шукають доцільні рішення та підказки. Тільки після вирішення чергового завдання команда (учасник) має можливість перейти до виконання наступного.

Поліцейський квест допомагає змодельовати різні практичні ситуації і забезпечити умови для комплексного використання, удосконалити загальні та професійні якості, підвищує рівень компетенції та сприяє злагодженій роботі в команді. Також запровадження поліцейських квестів сприяє забезпеченню практичної складової навчання здобувачів вищої освіти, набуттю ними навичок адаптування до стандартних та нестандартних завдань, розкриттю їх творчого мислення та підходу, що є обов'язковими умовами успішної практичної діяльності. Ефективність застосування таких педагогічних технологій також ґрунтується на реалізації індивідуального підходу до формування професійних компетентностей майбутнього працівника Національної поліції України.

Актуальністю сьогодення є проведення практичних занять у формі поліцейського квесту в закладах вищої освіти МВС, що є ефективним засобом закріплення теоретичних знань та розвитку практичних навичок, що необхідні здобувачам у подальшій професійній діяльності [5].

Одним із важливих напрямків підготовки майбутніх поліцейських є набуття ними практичних навичок щодо застосування поліцейських заходів примусу [6]. Спеціальна фізична підготовка, як навчальна дисципліна багатокomпонентна та потребує постійного вдосконалення методики викладання. На сьогоднішній день абітурієнти хоч і проходять відбір із визначення рівня фізичної підготовленості, але з кожним роком цей показник здебільшого не іде на покращення. Тому під час викладання навчальної дисципліни «спеціальна фізична підготовка» слід також приділяти увагу підвищенню рівня фізичної підготовленості здобувачів вищої освіти. Тому, на нашу думку, пропорційне застосування різноманітних методик є складовою освітнього процесу зі спеціальної фізичної підготовки.

Також одним із нових підходів до впровадження у освітніх процесів закладів вищої освіти практичної складової є те, що кожен науково-педагогічний працівник зі спеціальним званням має проходити службу у територіальних органах поліції. Так на виконання наказу МВС України від 01.12.2017 № 981 «Про практичну складову в підготовці фахівців для Національної поліції України» науково-педагогічні працівники зі спеціальним званням проходять службу в посадах за професійним спрямуванням в територіальних відділах поліції Головних управліннях Національної поліції. Це дозволяє актуалізувати практичні навички і знання за час проходження служби. За час роботи в займаній посаді актуалізуються знання практичної поліцейської діяльності у основних напрямках роботи [7].

Використовуючи набутий практичний досвід з метою підвищення якості практичної підготовки здобувачів вищої освіти (поліцейських) вважається за доцільним впровадження наступних моментів:

– при складанні робочих програм зі спеціальної фізичної підготовки пропонується враховувати специфіку служби майбутніх випускників. А саме: оперативний уповноважений кримінальної поліції працює, як правило не сам (з напарником, у складі групи тощо) – відтак

при вивченні названих дисциплін робити акцент на відпрацюванні технічних дій в парі з напарником, питаннях тактики прикриття напарника тощо. Дільничний офіцер поліції, натомість, виконує службові обов'язки, як правило самостійно – відтак акцент слід робити на набутті навиків індивідуальних дій, оцінки ситуації, із застосуванням підручних засобів тощо.

– проводити заняття зі спеціальної фізичної підготовки із максимальним наближенням до реальних нестандартних подій, випадків, які можуть трапитись безпосередньо під час виконання поліцейськими своїх службових повноважень, а саме: відпрацювання практичних занять у формі поліцейського квесту, комплексно з урахуванням психологічної стійкості здобувачів вищої освіти (поліцейських).

– більше часу та уваги приділяти проведенню занять зі спеціальної фізичної підготовки під відкритим небом, з метою моделювання поведінки майбутніх поліцейських в умовах максимально наближених до реальних подій.

– більш детально зупинитись на вивченні і відпрацюванні техніки нанесення ударів та захисту від ударів різної складності.

– відпрацьовувати виконання прийомів затримання в умовах обмеженого простору.

– звертати особливу увагу на правильність побудови поведінки працівниками поліції при спілкуванні з підозрілими особами в обмеженому просторі та на вулиці.

– додатково на відпрацюванні занять звертати увагу на дії працівників поліції при погрозі правопорушниками підручними засобами, а саме: захисту від удару палицею, кухонним знаряддям, каменем, цеглою.

– мотивувати курсантів активніше працювати у напрямку покращення власного рівня фізичної підготовленості, прививати любов до фізичної культури та спорту, оскільки у майбутньому це дасть їм змогу стійко переносити нервово-психічні та фізичні навантаження без зниження ефективності професійної діяльності та досконало володіти навиками застосування заходів фізичного впливу.

– враховуючи, щодо охорони публічного порядку, як правило, залучаються працівники усіх підрозділів (особливо молоді), необхідно робити акцент на відпрацюванні навиків виконання таких обов'язків (насамперед навиків комунікації, тактики патрулювання при проведенні масових заходів, виборі континуума сили при потребі її застосування, затримання правопорушника при значному скупченні людей, доставлення тощо).

Виходячи з того що вивчення технічних прийомів, ознайомлення з тактичними діями та набуття практичних навиків їх застосування відбувається на базовому рівні під час навчання у вищих закладах освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС вищенаведені пропозиції можливі лише при достатній кількості годин, не менше 4 год. на тиждень з такої навчальної дисципліни, як спеціальна фізична підготовка.

Список бібліографічних посилань

1. Користін О. Є. Професійна освіта поліцейського: в якому напрямку рухатись // ПОЛИТРАДА : сайт. URL: <http://politrada.org/news/profes-y-na-osv-ta-pol-tseyskogo-v-yakomu-par-yamku-rukhatis/> (дата звернення: 14.03.2019).

2. Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 25.11.2016 № 1252 // ІАС Консультант : сайт. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0AMQ2E07D1> (дата звернення: 14.03.2019).

3. Пометун О. І., Пироженко А. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.

4. Інтерактивні методика у викладанні навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка» : навч.-метод. посіб. / Ю. Р. Йосипів, О. І. Тьорло, В. М. Синенький та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 111 с.

5. Про використання методичних рекомендацій з проведення поліцейського квесту : наказ МВС України від 12.10.2018 № 22/2-5178.

6. Основи професійної підготовки поліцейських : метод. рек. / О. І. Тьорло, В. М. Синенький, Ю. Р. Йосипів та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 297 с.

7. Про практичну складову в підготовці фахівців для Національної поліції України : наказ МВС України від 01.12.2017 № 981.

Надійшла до редколегії 17.03.2019

УДК 37.01:351.74

О. І. УЛЬЯНОВ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ;*

О. Ю. КОНЄВ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Викладено основні методики вдосконалення викладання вогневої підготовки у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Запропоновано новий підхід до розробки вправ зі стрільби, а також поліцейських квестів для курсантів, які пройшли курс базової вогневої підготовки.

Ключові слова: *вогнева підготовка, тактична медицина, професійна підготовка, вогнепальна зброя.*

Значна частина повсякденної оперативно-службової діяльності в підрозділах Національної поліції здійснюється в умовах підвищеного ризику. Ця діяльність, перш за все, пов'язана з екстремальними ситуаціями під час боротьби правоохоронців із правопорушниками. На жаль, як показує практичний досвід, під час затримання правопорушників або транспортних засобів існують непоодинокі випадки, коли поліцейські отримують тяжкі поранення іноді з летальним результатом. Основними причинами таких тяжких наслідків стають тактично непрофесійні дії під час затримання правопорушників, а також грубі помилки при поводженні з табельною вогнепальною зброєю.

Практична підготовка поліцейських характеризується рядом особливостей, які необхідно враховувати під час викладання вогневої підготовки для курсантів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання: стрільба на випередження, без ретельного прицілювання, в обмежений час; стрільба в русі; стрільба на коротких дистанціях.

Головним завданням навчальної дисципліни «Вогнева підготовка» є формування у курсантів готовності до ефективного застосування вогнепальної зброї в ситуаціях, коли виникають до цього підстави, передбачені Законом України «Про Національну поліцію» [1].

Вогнева підготовка у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання є одним із провідних предметів [2–4]. Уміння влучно та професійно володіти вогнепальною зброєю є основою вогневої підготовки майбутніх офіцерів поліції. Актуальність вивчення цієї навчальної дисципліни полягає в тому, що кожен курсант зобов'язаний досконало володіти вогнепальною зброєю, що у подальшому дозволить йому не тільки професійно виконувати свої обов'язки, але й в екстремальних випадках зберегти своє життя та життя інших людей від протиправних посягань злочинців.